

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 42. Catholici, qui compelluntur à suis Magistratibus hæreticis, in
Hollandia, coram hæretico contrahere Ministro, peccant si pareant huic
mandato; licèt intendant posteà contrahere, vel antea ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

corruptela, radicibus est evellenda, can. mala consuetudo dist. 8. Atqui nullis consuetudinibus magis ista conveniunt, quam illis hæreticorum consuetudinibus, quarum initium & progressus aliam causam non habet, nisi Ecclesiasticæ autoritatis & disciplinæ contemptum, odium, perversissimamque in illam rebellionem. Nimis ergo irrationabile est. quod ejusmodi consuetudines, seu potius corruptelas Ecclesia approbet, vel quod, ob cas, justissimarum, sanctissimarumque legum suarum vim emolliat. Maxime cum istæ hæreticorum consuetudines in sua radice sint hæreticæ, adeoque contrariæ veritati. Consuetudo verò veritati contraria est abolenda, can. si consuetudinem ibidem. Et quia in Evangelio Dominus, ego sum (inquit) veritas; non dixit, ego sum consuetudo, debet consuetudo cedere veritati. . . . Et consuetudinem ratio & veritas semper excludit, can. qui contempta ibidem. Nam consuetudo sine veritate vetustas erroris est. Propter quod, relicto errore, veritas sequenda est, can. consuetudo ibidem. Denique consuetudinum Ecclesiasticarum contemptores coercendi sunt, can. in his dist. 11.

Propterea Lessius in Auctario ad 1. 2. verbo prescriptio, casu 1. & 2. pronuntiat esse certum, quod irrita sint matrimonia hæreticorum cum Ecclesiastico impedimento dirimente contracta. Id que confirmat ex praxi Ecclesiæ: nam (inquit) simul atque ad fidem hæretici convertuntur, eorum matrimonia in gradibus ab Ecclesia prohibitis inita dissolvuntur, ita ut illi etiam qui non coram Parocho, sed coram hæretico Ministro, vel Magistratu contraxerant, dum ad Catholicorum transierunt castra, suum coram Parocho & testibus matrimonium renovarint.

370 Et cui non mirum videatur, quod aliqui ex Patronis contrariæ opinionis dicere ausi sint, rescissis à Consistorio Prædicantium hæreticorum primis nuptiis, ob defectum consensus parentum (quas & rescindunt ob conversionem prioris conjugis ad Catholicam fidem) valere secundas, ab hæreticis contractas vivente priori conjugē. Cum priores, semel consummatæ, jure divino indissolubiles sint, imò vera Sacramenta; polygamiaque eodem jure divino in nova lege non solum illicita sit, sed & prorsus invalida. Quis Prædicantibus hæreticis dedit potestatem rescindendi, quod jure divino irrefcindibile, seu indissolubile est? Non majorem certe potestatem habet hæreticorum Consistorium rescindendi priores nuptias, ob defectum consensus parentum, quam ob conversionem prioris conjugis ad Catholicam fidem.

371 Quid igitur faciendum hæreticis ad fidem convertis, qui secundas nuptias, ob priorum rescissionem ab hæretico Consistorio factam, ut supra contraxerunt? relicto secundo conjugio ad priorem conjugem haud dubiè oportet ipsos redire, & si, in hæresi, matrimonium cum aliquo impedimento dirimente, v.g. consanguinitatis, vel affinitatis, &c. contraxerint, Confessarius, seu alius debet ipsis dispensationem impetrare, eaque impetratâ oportet eos de novo contrahere, servatâ formâ Concilii Tridentini. Quod etiam facere debent, qui in hæresi elandellinè, id est non coram vero Parocho contraxerunt.

372 Nec alicujus momenti est quod objicit Layman, oritura gravissima inconvenientia, si hæretici viderent sua conjugia à nobis reputari illegitima, filioque suos illegitimos, nec admitti ad Ecclesiasticas dignitates, sacrosque Ordines. Hinc enim difficilior evadet conversio ipsorum. Hæretici namque, quamdiu hæretici sunt, parum curant quid Papa de ipsis, eorumque filius judicet. Cum Pontificem usque adeò rideant, totamque Ecclesiam Romanam, ut nihil apud ipsos solemnius, nihil magis decantatum in ipsorum Synodis, libris, suggestis,

quam irrita esse matrimonia, quæ vel ipsi Catholici Imperatores, Reges, Principes, ex Pontificia dispensatione contrahunt in primo gradu affinitatis, & in secundo consanguinitatis. Et cor ipsorum matrimonii favorabiliores esse debent Catholici, quam ipsi favorabiles sint matrimonii Catholicorum? Quibus hæretici non solum favorabiles non sunt; imò pro irritis habent matrimonia, in territoriis ipsorum contracta aliter quam coram Ministro vel Magistratu. Ad id quod additur conversionem ipsorum ex hoc evasuram difficiliorē. Respondo nihil minus. Quia certum est Sedem Apostolicam facillimè dispensaturam cum iis qui respicere voluerint, & ad Ecclesiam Matris suæ gremium redire.

CAPUT XLII.

Catholici, qui compelluntur à suis Magistratibus hæreticis, in Hollandia, coram hæretico contrahere Minister, peccant si pareant huic mandato; licet intendatur postea contrahere, vel antea contraxerint coram legitimo Sacerdote.

373 Si hæreticus Minister ibi non concurreret ob causam religionis, sive ut Minister Ecclesiæ ipsorum, sed ob rationem merè politicam, sicut concurrat Magistratus (ut putat noster Stephanus à S. Paulo) id quidem illicitum non foret. Sed ipsum concurrere ut Ministrum Ecclesiæ ipsorum, probat formula à Ministro usurpari solita, de qua Lessius in Auctario ad 1. 2. verbo Catholic. cum hæret. conversatio casu 24. & 25. sic loquitur: *Letta formula, que in Provinciis hæreticis Belgii servatur, ad verbi Ministerum adhiberi ut Ministrum Ecclesiæ, & dare firmitatem matrimonio, & orare super conjuges, & populum hæreticum vocat Ecclesiam Christi, communitatem sanctam, &c.* Et idem coram tali Ministro contrahere, est implicite approbare hæreticorum sectam. Et idem Apostolica Sedes (teste Illustrissimo D. Castelloni in suis Constitutionibus fol. 25.) declarat, omnino esse illicitum, ut Catholici contrahant coram Prædicante Aetholico, eâ conjunctionis formula, que apud ipsos solet usurpari. Hinc volumus (pergit idem Antistes, Sedis Apostolicæ in partibus illis Vicarius Generalis) ut Cooperarii nostri sepe populum doceant, quam sit fides Catholica adversam, ita conjungi, ut si hoc ipsum docere neglexerint, eam incurrant penam, quam divina justitia illis intental specularibus, qui videntes venire gladium, haud inspuerint buccinam.

374 Nec Catholicis grave videri debet dicto mandato non obedire, ob periculum multæ. Cum sciant melius esse multam illam solvere (quam tamen notabilis esse non solet) quam Deum offendere; temporaliaque æternis à se postponenda esse, sumptumque illum recuperari posse, parendo sumptibus in luxu, conviviis, &c.

375 Addit Lessius casu 26. Catholicis ordinariè licitum non esse convivium nuptiale hæreticorum suâ præsentia sic honorare, ut conjunctis de eorum conjunctione gratulentur. Cum eorum conjunctiones fornicariæ sint, & nullæ. Quia tamen adire tale convivium alium habet usum, amicitia utique conservationem, corporis refectionem, &c. id non esse per se malum, modò conjunctis non gratulentur, nec munera dent in signum gratulationis. Quia tamen conjunctiones illæ, licet quoad substantiam contractus, & Sacramenti, invalidæ ac nullæ, videntur dici posse validæ quoad effectus civiles, quos suprema Principum, vel Magistratum, auctoritas ipsis tribuit, v.g. quoad hæreditates, & similia merè temporalia: fortasse videbitur non omnino illicitum hoc tento ipsis congratulari.

CAPUT XLIII.

Silus Papa jure ordinario, & subinde Episcopus jure extraordinario, ex presumpsa rationabiliter Papa voluntate, dispensat in impedimentis, solo Ecclesiastico jure matrimonium dirimentibus.

- 376 Ratio prioris partis est, quia dicta impedimenta, vel à Conciliis Generalibus, vel à SS. Pontificibus instituta sunt. In legibus verò SS. Pontificum, vel Generalium Conciliorum, Episcopi, utpote ipsi inferiores, jure ordinario dispensare non possunt. Cùm inferior, jure ordinario dispensare nequeat in lege Superioris, cap. cùm inferior de majori. & obed.
- 377 Ratio posterioris partis est, quia subinde occurrunt circumstantiæ, in quibus necessitas urgens exigit hic & nunc cum aliquibus dispensari, & interim vel tempus, vel aliæ circumstantiæ non permitunt pro dispensatione recursum ad Pontificem. In illis proinde circumstantiis rationabiliter præsumitur voluntatem S. Pontificis esse, ut id Episcopi faciant, quod Pontifex ipse per se faceret, si de eo requisitus esset, ut tradunt omnes communiter Theologi, & Canonistæ, firmat consuetudo, dictaque recta ratio. Incredibile namque est, S. Pontificem velle dispensationem illam sibi reservatam in summis angustiis, cum animarum, gravissimorumque inconvenientium periculo. Cùm Pontifex præsumi nequeat id velle quod repugnat charitati, bonoque fidelium regimini. Repugnat autem charitati, bonoque fidelium regimini, velle, quod fideles, qui matrimonium bonâ fide cum impedimento dirimente ignoranter contraxerunt, in circumstantiis, in quibus ad S. Pontificem recurrere nequeunt, opportuno quo hic & nunc maxime indigent remedio mancant delinuti. Id ergo velle Pontificem præsumi nequit. Rationabiliter proinde præsumitur velle, ut Episcopus pro tunc provideat de remedio opportuno cum talibus personis, ob urgentem necessitatem dispensando. Unde Zerola, Episcopus Minoricensis, in sua *Praxi Episcopali* p. 1. verbo *dispensatio* §. ad quintum testatur, sibi ex Romana Curia datum responsum, dispensationum illarum potestatem esse penes Episcopum, concurrentibus sex circumstantiis sequentibus.
- 378 1^a. ut matrimonium jam sit contractum;
- 379 2^a. ut sit contractum cum ignorantia impedimenti, ad eoque bonâ fide. Cum enim Tridentinum sess. 24. c. 5. de reform. matrim. spe dispensationis consequendâ eos carere velit, qui *intra gradus prohibitos scienter matrimonium contrahere presumpserint*, æquum non est potestatem dispensandi cum talibus, Episcopis esse concessam.
- 380 3^a. ut sit consummatum.
- 381 4^a. ut impedimentum sit occultum, id est publicâ famâ non vulgatum, nec deductum ad forum contentiosum; vel in eo, ob defectum sufficientis probationis licet diremptâ, reus sine nota dimissus. Si enim impedimentum fuerit publicum, in eo Episcopus dispensare non potest. Neque enim periculum est scandalum ex publica talium conjugum separatione.
- 382 5^a. ut partes ad eam pauperes sint, ut ad Summum Pontificem, vel ad Legatum mittere nequeant.
- 383 6^a. ut scandalum verisimiliter oriretur, si foret separatio.
- 384 Siqua ex his circumstantiis desit, & personæ reverâ sint pauperes, vel rudes ac rusticæ, Episcopalis vel Sacerdotalis charitatis erit hanc dispensationem à Sede Apostolica procurare in forma pauperum, ut à personis illis nihil exigatur.
- 385 Circa matrimonia verò contrahenda, longè
Tom. III.

contractor est Ordinariorum potestas. Si tamen magna id necessitas possulet, nec temporis angustia recursum permittat ad Pontificem, vel ejus Legatum, sicut Episcopus ob similes circumstantias dispensare potest post, ita & ante matrimonium contractum. Ita Sanchez l. 2. disp. 40. n. 1. Sylvius, aliique multi. *Ejusmodi autem necessitas* (inquit Sylvius) *videtur esse, si quis morti proximus, ad legitimandos liberos, vel ad restaurandum bonorem, vel pro bono, aut pro compositione magnæ litis, velit matrimonium contrahere; obset autem impedimentum dirimens, nec possit adiri Pontifex, vel ejus Legatus, habens potestatem dispensandi. Item si sponsus aut sponsa manè venit ad confessionem, & per eam deprehendatur esse inter illos impedimentum dirimens (v. g. affinitatis ex copula illicita) cujus manifestatio esset causa gravis infamiae, & si non statim procedant ad contractum, alteruter æstimabitur fuisse confessus aliquod enorme peccatum, ob quod Parochus nolit, vel etiam non possit eos conjugere; jamque amici sunt in diem illum vocati, omnique ad nuptiale convivium parata, nullaque occurrit via cavendi publicum scandalum, infamiam, vel gravissimas inimicitias, si matrimonium differatur. In his rerum angustiis ad Episcopum recurrendum est, ut dispense pro conscientie foro. Quod ab ipso fieri posse, docent (cum Sylvio) Sanchez, Reginaldus, Præpositus, Bonaciua, Barbosa, Perez, Dicastillo, Pontius, Villalobos, Diana, plures ex ipsis referens p. II. tr. 3. resol. 80. contra Sotum, Cordubam & Medinam.*

Addit tamen Sylvius, in hoc casu videndum, 386
an Confessarius non possit scandalum & infamiam dispensationum cavere, jubendo penitenti ut voceat castitatem ad unum, duos menses, ut interea quærat dispensatio; penitens autem consanguineis & amicis dicat, se habere votum castitatis, & propterea Pastorem velle, ut expectetur dispensatio. ... Quod si tali modo possit differri matrimonium, sine ullius gravi nota vel infamia, donec recurratur ad S. Sedem, vel Nuntium sufficienti potestate instructum, Episcopus non potest dispensare. Si verò possit quidem evitari infamia & omne dedecus per aliquam dilationem, non possit tamen esse recursum ad Pontificem, vel ad eum, qui facultatem habet dispensandi, nec etiam possit matrimonium totaliter impediri sine magno scandalo, & dedecore, poterit Episcopus dispensare.

An etiam Vicarius Generalis Episcopi? Ne- 387
gant citati Authores Vicarium Generalem posse in illis extraordinariis casibus dispensare; nisi Episcopus hoc ipsi specialiter commiserit, vel rationabiliter præsumatur dedisse ipsi omnem suam potestatem, etiam quam habet, ut S. Sedis Delegatus. Quam rationabiliter præsumitur ipsi dedisse Episcopus, plures possidens Episcopatus, ab invicem remotissimos. Videri potest Gobat tr. 9. n. 584.

Ad extremum observo, nonnullis Episcopis 388
esse titulo præscriptionis acquirum spe dispensandi in quibusdam impedimentis dirimentibus. Quod fieri posse tradit (cum communi) Layman l. 3. tr. 1. c. 8. n. 15. Et sic Episcopus Leodiensis, cujusque Vicarius Generalis (ut Lessius observat loco citato, verbo *matrimonium*, cast. 9.) dispensare possunt cum pauperibus in tertio & quarto gradu affinitatis, quando justa necessitas celere exigit dispensationem. Et quia Episcopatus Namurcensis extractus fuit à Leodiensi, idem prædicare solent Episcopi Namurcenses, jure præscripto ab annis plusquam octoginta. In nonnullis etiam Galliarum Diocæsis certum est id prædicari.